

VAN PARYS

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

1. března 2005 *

Ve věci C-377/02,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Raad van State (Belgie) ze dne 7. října 2002, došlým Soudnímu dvoru dne 21. října 2002, v řízení

Léon Van Parys NV

proti

Belgisch Interventie- en Restitutiebureau (BIRB),

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, P. Jann, C. W. A. Timmermans a A. Borg Barthet, předsedové senátů, J.-P. Puissochet, R. Schintgen (zpravodaj), N. Colneric, S. von Bar, G. Arestis, M. Ilešič, J. Malenovský, J. Klučka a U. Lohmus, soudci,

* Jednací jazyk: nizozemština.

generální advokát: A. Tizzano,
vedoucí soudní kanceláře: M.-F. Contet, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 21. září 2004,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Léon Van Parys NV P. Vlaemminckem a C. Huysem, advocaten,

- za Belgisch Interventie- en Restitutiebureau (BIRB) E. Vervaeckem, advocaat,

- za Radu Evropské unie M. Balta a K. Michoel, jakož i F. P. Ruggerim Laderchim, jako zmocněnci,

- za Komisi Evropských společenství T. van Rijnem, C. Brownem a L. Visaggiem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 18. listopadu 2004,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká platnosti nařízení Rady (EHS) č. 404/93 ze dne 13. února 1993, o společné organizaci trhu s banány (Úř. věst. L 47, s. 1; Zvl. vyd. 03/13, s. 388), ve znění nařízení Rady (ES) č. 1637/98 ze dne 20. července 1998 (Úř. věst. L 210, s. 28; Zvl. vyd. 03/23, s. 304), nařízení Komise (ES) č. 2362/98 ze dne 28. října 1998, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (EHS) č. 404/93, pokud jde o dovoz banánů do Společenství (Úř. věst. L 293, s. 32; Zvl. vyd. 03/13, s. 388), nařízení Komise (ES) č. 2806/98 ze dne 23. prosince 1998 o vydávání dovozních licencí na banány v rámci celních kvót a na tradiční banány AKT pro první čtvrtletí roku 1999 a o podávání nových žádostí (Úř. věst. L 349, s. 32) (*neoficiální překlad*), nařízení Komise (ES) č. 102/1999 ze dne 15. ledna 1999 o vydávání dovozních licencí na banány v rámci celních kvót a na tradiční banány AKT pro první čtvrtletí roku 1999 (druhé období) (Úř. věst. L 11, s. 16) (*neoficiální překlad*) a nařízení Komise (ES) č. 608/1999 ze dne 19. března 1999 o vydávání dovozních licencí na banány v rámci celních kvót a na tradiční banány AKT pro druhé čtvrtletí roku 1999 a o podávání nových žádostí (Úř. věst. L 75, s. 18) (*neoficiální překlad*), s ohledem na články I a XIII Všeobecné dohody o clech a obchodu z roku 1994 (Úř. věst. 1994, L 336, s. 103, dále jen „GATT 1994“), která je uvedena v příloze 1A Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (dále jen „WTO“), schválené rozhodnutím Rady 94/800/ES ze dne 22. prosince 1994 o uzavření dohod jménem Evropského společenství s ohledem na oblasti, které jsou v jeho pravomoci, v rámci Uruguayského kola mnohostranných jednání (1986–1994) (Úř. věst. L 336, s. 1; Zvl. vyd. 11/21, s. 80) a článek 4 Rámcové dohody o spolupráci mezi Evropským hospodářským společenstvím a Kartagenskou úmluvou a jejími členskými zeměmi, Bolivijskou republikou, Kolumbijskou republikou, Ekvádorskou republikou, Peruánskou republikou a Venezuelskou bolívariánskou republikou, schválenou jménem Společenství rozhodnutím Rady 98/278/ES ze dne 7. dubna 1998 (Úř. věst. L 127, s. 10; Zvl. vyd. 11/28, s. 230; dále jen „Rámcová dohoda“).

- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Léon Van Parys NV (dále jen „Van Parys“) a Belgisch Interventie- en Restitutiebureau (belgický Intervenční a restituční úřad, dále jen „BIRB“) ve věci odmítnutí posledně jmenovaného vydat uvedené společnosti dovozní licence pro určitá množství banánů pocházejících z Ekvádoru a Panamy.

Právní rámec

Dohody WTO

- 3 Rozhodnutím 94/800 schválila Rada Evropské unie Dohodu o zřízení WTO, jakož i dohody uvedené v přílohách 1, 2 a 3 této dohody (dále jen „dohody WTO“, mezi kterými je uvedena i GATT 1994).
- 4 Článek II odst. 2 Dohody o zřízení WTO stanoví:

„Dohody a související právní nástroje zahrnuté do příloh 1, 2 a 3 [...] tvoří nedílnou součást této Dohody a jsou závazné pro všechny členy.“

- 5 Podle článku I odst. 1 GATT 1994:

„Všechny výhody, přednosti, výsady nebo osvobození poskytnuté kteroukoli smluvní stranou jakémukoli výrobku pocházejícímu z kterékoli jiné země nebo tam

určenému budou ihned a bezpodmínečně přiznány obdobnému výrobku pocházejícímu z území všech ostatních smluvních stran nebo tam určenému. Toto ustanovení se vztahuje na cla a dávky jakéhokoli druhu ukládané při dovozu nebo vývozu nebo v souvislosti s dovozem nebo vývozem [...]"

- 6 Článek XIII GATT 1994 o nediskriminačním provádění množstevních omezení stanoví:

„1. Žádný zákaz nebo omezení dovozu jakéhokoli výrobku na území kterékoli jiné smluvní strany [...] nebude uplatňován žádnou smluvní stranou, ledaže by byl podobně zakazován nebo omezován dovoz obdobného výrobku ze všech třetích zemí nebo vývoz obdobného výrobku do všech třetích zemí. [...]"

2. Při uplatňování dovozních omezení na jakýkoli výrobek budou smluvní strany usilovat o takové rozdělení obchodu tímto výrobkem, které se pokud možno co nejvíce přiblíží podílům, jichž by různé smluvní strany mohly dosáhnout, kdyby tu takových omezení nebylo, a za tím účelem budou zachovávat tato ustanovení:

- a) Kde to je proveditelné, budou stanoveny kvóty představující celkové množství povolených dovozů (ať již rozdělené na dodávající země, či nikoli) [...].
- b) V případech, kde celkové kvóty nejsou uskutečnitelné, mohou být omezení uplatňována ve formě dovozních licencí nebo povolení bez celkového kontingentu.

- c) Smluvní strany nebudou, ledaže pro účely správy kvót rozdělených podle pododstavce d) tohoto odstavce, žádat, aby dovozních licencí nebo povolení bylo použito pro dovoz dotčeného výrobku z určité země nebo zdroje.
- d) V případech, kde je kvóta předem rozdělována mezi dodávající země, může se smluvní strana uplatňující omezení dohodnout o přiřčení podílů na této kvótě se všemi ostatními smluvními stranami, jež mají podstatný zájem na dodávkách dotčeného výrobku. V případech, kde tohoto způsobu nelze dobře použít, dotyčná smluvní strana přidělí smluvním stranám, jež mají podstatný zájem na dodávkách daného výrobku, podíly na celkovém množství nebo celkové hodnotě dováženého výrobku, které budou úměrné dodávkám uskutečněným těmito smluvními stranami během dřívějšího reprezentativního období, přičemž se patřičně vezmou v úvahu kterékoli zvláštní okolnosti, které mohly nebo budou mít vliv na obchod tímto výrobkem. [...]

[...]

5. Ustanovení tohoto článku se budou vztahovat též na jakékoli celní kvóty, zavedené nebo udržované kteroukoli smluvní stranou; [...]"

- 7 Podle článku 3 odstavce 2, 3, 5 a 7 Ujednání o pravidlech a řízení při řešení sporů (dále jen „Ujednání“), které představuje přílohu 2 k Dohodě o zřízení WTO:

„2. Systém řešení sporů WTO je zásadním elementem pro zajištění bezpečnosti a transparentnosti mnohostranného obchodního systému. [...]"

3. Rychlé řešení jakékoli situace, za níž se Člen domnívá, že výhoda, vyplývající pro něj přímo, nebo nepřímo z uvedených dohod, je zmenšena opatřeními přijatými jiným Členem, je podstatné pro fungování WTO a pro udržení spravedlivé rovnováhy mezi právy a povinnostmi Členů.

[...]

5. Všechna řešení přijatá k otázkám formálně nastoleným podle ustanovení uvedených dohod týkajících se konzultací a řešení sporů, včetně rozhodnutí rozhodčího řízení, budou v souladu s těmito dohodami a nebudou rušit nebo zmenšovat výhody vyplývající z těchto dohod pro jakéhokoli Člena ani nenaruší uskutečňování jakéhokoli cíle těchto dohod.

[...]

7. Před podáním odvolání Člen přezkoumá, zda opatření podle těchto řízení bude účelné. Cílem mechanismu řešení sporů je zajistit uspokojivé řešení sporu. Přednost je dáována takovému řešení, které je pro sporné strany společně přijatelné a které je v souladu s uvedenými dohodami. V případě, že nedojde ke společně přijatelnému řešení, je prvním cílem mechanismu řešení sporů obvykle zajistit, aby byla dotčená opatření odstraněna, jestliže jsou shledána neslučitelnými s ustanoveními jakékoli uvedené dohody. K vyrovnáním lze přikročit pouze tehdy, jestliže je okamžité odstranění opatření neuskutečnitelné, a pouze jako k dočasnému opatření na dobu, dokud nebude opatření, které je neslučitelné s uvedenou dohodou, odstraněno. Posledním prostředkem, který toto Ujednání poskytuje členům používajícím řízení při řešení sporů, je možnost suspendovat uplatnění koncesí nebo jiných závazků podle uvedených dohod na nediskriminačním základě, pokud jde o jiné Členy, a za předpokladu, že k tomu Orgán pro řešení sporů (dále jen „DSB“) dá souhlas.“

8 Článek 21 Ujednání, nazvaný „Dohled nad prováděním doporučení nebo rozhodnutí“ DSB, stanoví:

„1. Pro zabezpečení účinného řešení sporů v zájmu všech Členů je podstatné bezodkladné provádění doporučení nebo rozhodnutí DSB.

[...]

3. Na zasedání DSB, které se uskuteční ve lhůtě 30 dní od data přijetí zprávy skupiny odborníků nebo Odvolacího orgánu, bude dotčený Člen informovat DSB o svých úmyslech, pokud jde o zabezpečení jeho doporučení nebo rozhodnutí. Jestliže není věcně možné, aby ihned postupoval v souladu s doporučeními a rozhodnutími, bude dotčenému Členu poskytnuta rozumná lhůta, aby tak učinil. [...]

[...]

5. V případě, že došlo k neshodě v otázce, zda opatření přijatá s cílem být v souladu s doporučením a rozhodnutím existují nebo jsou slučitelná s uvedenou dohodou, bude se takový spor řídit podle těchto pravidel o řešení sporů s postoupením věci původní skupině odborníků vždy, kdy to bude možné. [...]

6. DSB bude dohlížet na provádění přijatých doporučení nebo rozhodnutí. Kterýkoli Člen může kdykoli po přijetí doporučení nebo rozhodnutí nastolit u DSB otázku jejich provádění. [...]"

9. Konečně článek 22 Ujednání, nazvaný „Vyrovnání a suspenze koncesí“, zní následovně:

„1. Vyrovnání a suspenze koncesí nebo jiných závazků jsou dočasnými opatřeními, která je možno použít v případě, že doporučení nebo rozhodnutí nejsou prováděna v rozumné lhůtě. Ani vyrovnání, ani suspenze koncesí nebo jiných závazků nejsou nicméně žádoucí pro řádné provádění doporučení směřujícího k uvedení opatření do souladu s uvedenými dohodami. Vyrovnání je dobrovolné a je-li tak dohodnuto, bude v souladu s uvedenými dohodami.

2. Jestliže dotčený Člen neuvede opatření, považované za neslučitelné s uvedenou dohodou, do souladu s touto dohodou nebo nedodrží jinak doporučení a rozhodnutí v rozumné lhůtě, určené podle odstavce 3 článku 21, zahájí tento Člen, je-li o to požádán a nejpozději při uplynutí rozumné lhůty, jednání s kteroukoli stranou, která je dotčena řízením o řešení sporů s cílem dosáhnout vzájemně přijatelného vyrovnání. Jestliže nebylo uspokojivé vyrovnání dohodnuto do 20 dní po datu uplynutí rozumné lhůty, může kterákoli strana dotčená řízením o řešení sporu požádat o povolení DSB suspendovat poskytování koncesí nebo jiných závazků podle uvedených dohod dotčenému Členovi.

[...]

8. Suspenze koncesí nebo jiných závazků bude dočasná a nebude uplatňována déle než bude opatření, které bylo shledáno neslučitelným s uvedenou dohodou, odstraněno nebo než Člen, který musí provést doporučení nebo rozhodnutí, nalezl řešení, pokud jde o zrušení nebo zmenšení výhod, nebo než bude dosaženo vzájemně uspokojivého řešení. V souladu s odstavcem 6 článku 21 bude DSB nadále dohlížet na provádění přijatých doporučení nebo rozhodnutí, včetně těch případů, kdy bylo přikročeno k vyrovnání nebo byly suspendovány koncese nebo závazky, ale doporučení uvést opatření do souladu s uvedenými dohodami nebyla provedena.“

Rámcová dohoda

10 Článek 4 Rámcové dohody stanoví:

„Smluvní strany si ve svých obchodních vztazích poskytují navzájem doložku nejvyšších výhod v souladu s ustanoveními Všeobecné dohody o clech a obchodu (GATT).

Obě strany znovu potvrzují svou ochotu provádět vzájemný obchod v souladu s touto dohodou.“

Právní úprava Společenství

11 Hlava IV nařízení č. 404/93 nahradila v sektoru banánů dřívější rozdílné vnitrostátní režimy společným režimem obchodu s třetími zeměmi.

- 12 V návaznosti na stížnosti podané některými třetími zeměmi byl tento společný režim dovozu předmětem řízení při řešení sporů v rámci WTO.
- 13 Ve zprávě ze dne 9. září 1997 Stálý odvolací orgán, upravený článkem 17 Ujednání, konstatoval, že určité prvky režimu obchodu s třetími státy zavedeného nařízením č. 404/93 jsou neslučitelné s čl. I odst. 1 a článkem XIII GATT 1994. Tato zpráva byla přijata DSB rozhodnutím ze dne 25. září 1997.
- 14 V návaznosti na toto rozhodnutí změnila Rada hlavu IV nařízení č. 404/93 nařízením č. 1637/98 za účelem plnit, jak vyplývá i z druhého bodu odůvodnění tohoto nařízení, „mezinárodní závazky učiněné Společenstvím v rámci Světové obchodní organizace (WTO)“, jakož i „závazky vůči ostatním signatářům čtvrté úmluvy AKT-ES a současně zajistit dosahování cílů společné organizace trhu s banány“. V souladu se svým článkem 2 druhým pododstavcem se nařízení č. 1637/98 použije ode dne 1. ledna 1999, data uplynutí patnáctiměsíční lhůty poskytnuté Evropskému společenství ze strany DSB k dosažení souladu s rozhodnutím DSB ze dne 25. září 1997.
- 15 Takto změněný režim dovozu banánů zachovává rozlišení prováděné v dřívějším režimu obchodu mezi jednak tradičními banány a netradičními banány pocházejícími ze zemí Afriky, Karibiku a Tichomoří (dále jen „země AKT“) a jednak banány původem ze třetích zemí.

- 16 Článek 16 bod 2 nařízení č. 404/93, ve znění nařízení č. 1637/98 (dále jen „nařízení č. 404/93“), v tomto ohledu stanoví:

„Pro účely této hlavy [nazvané ‚obchod se třetími zeměmi‘] se rozumí:

- 1) ‚tradičním dovozem ze zemí AKT‘ dovoz banánů pocházejících z dodavatelských zemí uvedených v příloze do Společenství v rozsahu do 857 700 tun čisté hmotnosti ročně; tyto banány se dále označují jako ‚tradiční banány AKT‘;
- 2) ‚netradičním dovozem ze zemí AKT‘ dovoz banánů pocházejících ze zemí AKT, které nespádají do definice v bodě 1, do Společenství; tyto banány se dále označují jako ‚netradiční banány AKT‘;
- 3) ‚dovozy ze třetích zemí mimo AKT‘ dovozy banánů pocházejících z jiných třetích zemí, než jsou země AKT, do Společenství; tyto banány se dále označují jako ‚banány ze třetích zemí.‘“

- 17 Podle prvního pododstavce článku 17 nařízení č. 404/93 „[p]ři jakémkoli dovozu banánů do Společenství se vyžaduje předložení dovozní licence vydané členskými státy každému dovozci, který o ni požádá, [...], aniž jsou dotčena zvláštní ustanovení přijatá k provádění článků 18 a 19.“

18 Článek 18 téhož nařízení stanoví:

„1. Každý rok se pro dovoz banánů ze třetích zemí a netradičních banánů AKT otevírá celní kvóta ve výši 2,2 miliony tun čisté hmotnosti.

V rámci této celní kvóty podléhá dovoz banánů ze třetích zemí clu ve výši 75 ecu za tunu a dovoz netradičních banánů AKT podléhá nulovému clu.

2. Každý rok se pro dovoz banánů ze třetích zemí a netradičních banánů AKT otevírá dodatečná celní kvóta ve výši 353 000 tun (čisté hmotnosti).

V rámci této celní kvóty podléhá dovoz banánů ze třetích zemí clu ve výši 75 ecu za tunu a dovoz netradičních banánů AKT podléhá nulovému clu.

3. Dovoz tradičních banánů AKT podléhá nulovému clu.

4. Nebude-li možné dosáhnout rozumné dohody se všemi smluvními stranami WTO, které mají zásadní zájem na dodávání banánů, je Komise oprávněna rozdělit

celní kvóty podle odstavců 1 a 2 a tradiční množství AKT postupem podle článku 27 pouze mezi dodavatelské země, které mají zásadní zájem na těchto dodávkách.“

- 19 Příloha k nařízení č. 404/93, na kterou odkazuje druhý pododstavec čl. 16 bod 1 tohoto nařízení a která byla rovněž změněna nařízením č. 1637/98, obsahuje seznam dvanácti dodavatelských zemí tradičních banánů AKT, pro které je vyhrazena roční kvóta ve výši 857 700 tun (čisté hmotnosti), aniž by byla každé z těchto zemí přidělena maximální množství.
- 20 Článek 19 nařízení č. 404/93 stanoví, že dovozy jsou spravovány „způsobem přihlížejícím k tradičním obchodním tokům (tzv způsob „tradičních dovozců/nových žadatelů“)“.
- 21 Protože byla Komise na základě článku 20 nařízení č. 404/93 pověřena zavést nový režim obchodu s třetími zeměmi, přijala nařízení č. 2362/98. Článek 4 tohoto nařízení zní následovně:

„1. Každý tradiční subjekt se sídlem v členském státě v souladu s článkem 5 obdrží pro každý rok a pro všechny země původu uvedené v příloze I jediné referenční množství, které vychází z množství banánů skutečně dovezených během referenčního období.

2. Pro dovozy prováděné v rámci celních kvót nebo jako tradiční AKT banány v roce 1999 sestává referenční období z let 1994, 1995 a 1996“. (*neoficiální překlad*)

22 Článek 5 nařízení č. 2362/98 se týká určení referenčního množství.

23 Co se týče způsobů vydávání dovozních licencí, článek 17 tohoto nařízení stanoví:

„Jestliže požadovaná množství pro dané čtvrtletí a kteroukoliv jednu nebo více zemí původu uvedených v příloze I výrazně překročí indikativní množství stanovené podle článku 14 nebo množství, která jsou k dispozici, stanoví se procento snížení, které se na požadovaná množství uplatní“. *(neoficiální překlad)*

24 Článek 18 téhož nařízení stanoví:

„1. Bylo-li pro jednu nebo více zemí původu stanoveno procentní snížení podle článku 17, subjekty, které pro příslušné země původu požádaly o dovozní licenci, mohou:

- a) buď upustit od použití této licence prostřednictvím sdělení zaslaného orgánu pověřenému vydáváním licencí během 10 pracovních dnů od zveřejnění nařízení, kterým se procento snížení stanoví, načež se okamžitě uvolní jistota, která byla v souvislosti s touto licencí složena, nebo

- b) předložit jednu nebo více dalších nových žádostí o licence pro země původu, pro něž Komise zveřejnila množství, která jsou k dispozici, až do množství, jež se rovná nebo je menší než množství, na něž byla podána žádost, ale na které se nevztahovala původní vydaná licence. Tyto žádosti se předloží během lhůty stanovené v písm. a) a podléhají všem podmínkám, jimiž se řídí žádosti o licence.

2. Komise okamžitě určí množství, na něž lze pro každou z příslušných zemí původu vydat licence.“ *(neoficiální překlad)*

25 Článek 29 nařízení č. 2362/98 uvádí:

„Překročí-li množství, na která se vztahují žádosti o licence pro první čtvrtletí 1999, které se vztahují k dovozům z jedné nebo více zemí původu uvedených v příloze I, 26 % množství stanovených v této příloze, stanoví Komise procentní snížení, jež se uplatní na všechny žádosti týkající se příslušných zemí původu.“ *(neoficiální překlad)*

26 Na základě tohoto článku 29 článek 1 nařízení č. 2806/98 určuje koeficienty snížení následovně:

„V rámci režimu dovozu banánů, celních kvót a tradičních banánů AKT pro první čtvrtletí roku 1999 jsou dovozní licence vydávány na množství uvedené v žádosti

o licenci násobené koeficienty snížení 0,5793, 0,6740 a 0,7080 pro žádosti uvádějící země původu ‚Kolumbie‘, ‚Kostarika‘ a ‚Ekvádor‘.“ (*neoficiální překlad*)

- 27 Nařízení č. 2806/98 zároveň určilo na základě čl. 18 odst. 2 nařízení č. 2362/98 množství, na něž mohou být ještě podány žádosti o licence na první čtvrtletí roku 1999. Tyto nové žádosti byly předmětem nařízení č. 102/1999, které ve svém čl. 1 bodě 1 určuje koeficienty snížení 0,9701 pro žádosti o dovoz tradičních banánů AKT původem z Panamy a 0,7198 pro banány, jejichž původ je „jiný“, přičemž žádostem vztahujícím se k jiným zemím původu může být podle bodu 2 téhož článku vyhověno v plném rozsahu. (*neoficiální překlad*)
- 28 Nařízení č. 608/1999 se týká žádostí o licence pro druhé čtvrtletí roku 1999. Určuje koeficienty snížení pro žádosti o dovoz banánů uvádějící původy „Kolumbie“, „Kostarika“ a „Ekvádor“ ve výši 0,5403, 0,6743 a 0,5934. Pro jiné země původu mohou být dovozní licence vydávány členskými státy pro množství uvedená v žádosti.
- 29 Skupina odborníků, ustanovená na žádost Ekvádorské republiky podle čl. 21 odst. 5 Ujednání, konstatovala ve zprávě ze dne 12. dubna 1999, že nový režim obchodu se třetími zeměmi, tak jak vyplývá z nařízení č. 1637/98, neodstraní porušení čl. I odst. 1 a článku XIII GATT 1994. DSB přijal uvedenou zprávu dne 6. května 1999.

- 30 Následně byl režim Společenství předmětem nových změn zavedených nařízením Rady (ES) č. 216/2001 ze dne 29. ledna 2001, kterým se mění nařízení č. 404/93 (Úř. věst. L 31, s. 2; Zvl. vyd. 03/31, s. 226).

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 31 Společnost Van Parys, se sídlem v Belgii, již víc než 20 let dováží do Evropského společenství banány pocházející z Ekvádoru.
- 32 Dne 14. prosince 1998 podala společnost Van Parys k BIRB žádost o licence na dovoz 26 685 935 kg banánů pocházejících z Ekvádoru v průběhu prvního čtvrtletí roku 1999. BIRB udělil licence pro množství uvedená v žádosti násobená koeficientem snížení 0,7080 určeným nařízením č. 2806/98.
- 33 Omezujíc se na neudělené množství, podala společnost Van Parys v souladu s článkem 18 nařízení č. 2362/98 dne 8. ledna 1999 tři nové žádosti o licence na dovoz banánů pocházejících z Panamy a jiných třetích zemí. BIRB na tyto žádosti rovněž použil koeficient snížení v souladu s nařízením č. 102/1999.

- 34 Dne 5. března 1999 podala společnost Van Parys na druhé čtvrtletí roku 1999 žádost za účelem získání licencí na dovoz 35 224 757 kg banánů pocházejících z Ekvádoru. Této žádosti bylo následně vyhověno, po odečtení množství odpovídajícího koeficientu snížení 0,5934 určeného nařízením č. 608/1999.
- 35 Společnost Van Parys podala dvě žaloby k Raad van State proti rozhodnutím BIRB, kterými jí odmítl dovozní licence na dovoz celého požadované množství. Ve svých žalobách uplatnila, že tato rozhodnutí jsou právně vadná z důvodu protiprávnosti nařízení, která upravují dovoz banánů do Společenství a na kterých se uvedená rozhodnutí zakládají, s ohledem na pravidla WTO.
- 36 Domníváje se, že v souladu s judikaturou Soudního dvora vnitrostátnímu soudu nepřísluší rozhodovat o platnosti aktů Společenství, Raad van State se rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Porušují nařízení (EHS) č. 404/93 [...], ve znění nařízení (ES) č. 1637/98 [...], nařízení (ES) č. 2362/98 [...], nařízení (ES) č. 2806/98 [...], nařízení (ES) č. 102/[19]99 [...] a nařízení (ES) č. 608/[19]99 [...], posuzována jednotlivě nebo ve vzájemné souvislosti, článek I, čl. XIII odst. 1 a článek XIII odst. 2 písm. d) GATT 1994 tím, že:

— zavádí celkovou kvótu v maximální výši 857 700 [tun] banánů ve prospěch dvanácti zemí uvedených v příloze nařízení č. 1637/98 (tradiční banány

AKT^o), a případně tím, že tato kvóta není v souladu s rozdělením, které se přibližuje obchodu bez omezení tím, že se podílí na režimu zavedeném nařízením č. 1637/98, které upravuje dovoz banánů výlučně na základě celní kvóty;

— zavádí celní kvótu pro celkové množství 2 535 000 tun s ohledem na třetí země a netradiční banány AKT a rozděluje následně tuto celní kvótu proporcionálně na základě sazby vypočítané v závislosti na období, které není reprezentativní vzhledem k tomu, že v průběhu let 1994–1996 už byl dovoz banánů podroben restriktivním podmínkám?

- 2) Porušují nařízení uvedená v bodě 1 výše článek 4 Rámcové dohody [...] v rozsahu, v němž je Evropské společenství v tomto ustanovení zavázáno provádět svůj obchod s Ekvádorem v souladu s ustanoveními GATT a poskytnout této zemi doložku nejvyšších výhod?

- 3) Porušují nařízení uvedená v bodě 1 výše zásadu ochrany legitimního očekávání a zásadu dobré víry obsaženou v mezinárodním právu veřejném a v mezinárodním obyčeji tím, že Komise nerespektuje povinnosti, které pro Společenství vyplývají na základě GATT 1994, že Komise zneužila právní postupy a nerespektuje výsledek mezinárodního řízení při řešení sporů, a tím, že navzdory prohlášením učiněným při přijímání nařízení č. 1637/98 nevypracovala režim, ve kterém jsou dovozní licence na banány vydávány „skutečným dovozčům“?

- 4) Překročila Komise pravomoci, které jí uděluje nařízení č. 404/93 [...], ve znění nařízení č. 1637/98, tím, že určila celní kvótu pro dovoz banánů, nedodržujíc

povinnosti, které vyplývají pro Společenství z dohod GATT 1994 a GATS [Všeobecná dohoda o obchodu službami] nebo které jsou případně považovány za začleněné do práva Společenství jakožto normy pozitivního práva z důvodu vyjádření záměru přizpůsobit režim dovozu banánů do Společenství platným dohodám WTO?“

K první, třetí a čtvrté otázce

- 37 Svou první, třetí a čtvrtou otázkou předkládající soud v podstatě žádá, aby Soudní dvůr posoudil platnost nařízení č. 404/93, jakož i nařízení č. 2362/98, č. 2806/98, č. 102/1999 a č. 608/1999 s ohledem na články I a XIII GATT 1994.
- 38 Před přistoupením k tomuto přezkoumání je třeba rozhodnout otázku, zda dohody WTO dávají právním subjektům ve Společenství právo odvolávat se na ně před soudem za účelem napadení platnosti právní úpravy Společenství za situace, kdy DSB prohlásil, že jak tato právní úprava, tak právní úprava později přijatá Společenstvím zejména za účelem dosažení souladu s dotčenými pravidly WTO je neslučitelná s těmito pravidly.
- 39 V tomto ohledu je ustálenou judikaturou, že dohody WTO s ohledem na svou povahu a strukturu v zásadě nejsou mezi normami, ve vztahu k nimž Soudní dvůr kontroluje legalitu aktů orgánů Společenství (rozsudek ze dne 23. listopadu 1999, Portugalsko v. Rada, C-149/96, Recueil, s. I-8395, bod 47; usnesení ze dne 2. května 2001, OGT Fruchthandels-gesellschaft, C-307/99, Recueil, s. I-3159, bod 24; rozsudek ze dne 12. března 2002, Omega Air a další, C-27/00 a C-122/00, Recueil,

s. I-2569, bod 93; ze dne 9. ledna 2003, *Petrotub a Republica v. Rada*, C-76/00 P, Recueil, s. I-79, bod 53, a ze dne 30. září 2003, *Biret International v. Rada*, C-93/02 P, s. I-10497, bod 52).

- 40 Pouze za situace, kdy Společenství zamýšlelo vykonat zvláštní povinnost, kterou na sebe vzalo v rámci WTO, nebo v případě, že akt Společenství výslovně odkazuje na konkrétní ustanovení dohod WTO, přísluší Soudnímu dvoru kontrola legality dotčeného aktu Společenství ve vztahu k pravidlům WTO (viz, co se týče GATT 1947, rozsudky ze dne 22. června 1989, *Fediol v. Komise*, 70/87, Recueil s. 1781, body 19 až 22, a ze dne 7. května 1991, *Nakajima v. Rada*, C-69/89, Recueil, s. I-2069, bod 31, jakož i, co se týče dohod WTO, výše uvedené rozsudky *Portugalsko v. Rada*, bod 49, a *Biret International v. Rada*, bod 53).
- 41 Když se přitom v daném případě Společenství po přijetí rozhodnutí DSB ze dne 25. září 1997 zavázalo dosáhnout souladu s pravidly WTO a obzvláště s čl. I odst. 1 a článkem XIII GATT 1994, nezamýšlelo na sebe vzít zvláštní povinnost v rámci WTO, která by mohla odůvodnit výjimku z nemožnosti dovolávat se pravidel WTO před soudem Společenství a umožnit tomuto soudu výkon kontroly legality dotčených ustanovení Společenství ve vztahu k těmto pravidlům.
- 42 Zaprvé je totiž třeba zdůraznit, že i v případě rozhodnutí DSB konstatujícího neslučitelnost opatření přijatých Členem s pravidly WTO systém řešení sporů uvnitř této organizace vyhrazuje, jak již Soudní dvůr konstatoval, významné místo jednání mezi stranami (výše uvedený rozsudek *Portugalsko v. Rada*, body 36 až 40).

- 43 Takže, ačkoliv v případě, že mezi stranami nedojde ke společně přijatelnému řešení, které je slučitelné s uvedenými dohodami, je prvním cílem mechanismu řešení sporů obvykle podle čl. 3 odst. 7 Ujednání zajistit, aby dotčená opatření byla odstraněna, jestliže je shledáno, že jsou neslučitelná s pravidly WTO, to stejné ustanovení nicméně stanoví, jestliže okamžité odstranění těchto opatření není uskutečnitelné, možnost poskytnutí vyrovnání nebo povolení suspenze uplatnění koncesí nebo plnění jiných závazků jako dočasných opatření na dobu, dokud nebude neslučitelné opatření odstraněno (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Portugalsko v. Rada, bod 37).
- 44 Je pravdou, že podle článků 3 odst. 7 a 22 odst. 1 tohoto ujednání představují vyrovnání a suspenze uplatnění koncesí nebo jiných závazků dočasná opatření, která je možno použít v případě, že doporučení nebo rozhodnutí nejsou provedena v rozumné lhůtě, přičemž druhé z těchto uvedených ustanovení dává přednost řádnému provedení doporučení, jehož předmětem je uvedení opatření přijatého dotčným Členem do souladu s uvedenými dohodami WTO (výše uvedený rozsudek Portugalsko v. Rada, bod 38).
- 45 Nicméně odst. 2 téhož čl. 22 stanoví, že jestliže dotčený Člen nesplní svou povinnost vykonat tato uvedená doporučení a rozhodnutí v rozumné lhůtě, zahájí tento Člen, je-li o to požádán a nejpozději při uplynutí rozumné lhůty, jednání s kteroukoli stranou, která je dotčena řízením o řešení sporů s cílem dosáhnout vzájemně přijatelného vyrovnání. Jestliže nebylo uspokojivé vyrovnání dohodnuto do 20 dní po datu uplynutí rozumné lhůty, může žalující strana požádat DSB o povolení suspendovat poskytování koncesí nebo jiných závazků podle dohod WTO uvedenému Členovi.

46 Mimoto čl. 22 odst. 8 Ujednání stanoví, že spor zůstane zapsaný do programu jednání DSB, v souladu s čl. 21 odst. 6 tohoto Ujednání, až do jeho vyřešení, to znamená než bude opatření, které bylo shledáno neslučitelným s pravidly WTO, „odstraněno“ nebo než strany naleznou „vzájemně uspokojivé řešení“.

47 V případě neshody o slučitelnosti opatření přijatých s cílem být v souladu s doporučeními a rozhodnutími WTO čl. 21 odst. 5 Ujednání stanoví, že spor se bude řídit „podle těchto pravidel řešení sporů“, což zahrnuje hledání stranami řešení, na kterém se dohodnou.

48 Za těchto podmínek by uložení povinnosti soudním orgánům nepoužít pravidla vnitrostátního práva, která jsou neslučitelná s dohodami WTO, mělo za následek zbavení zákonodárných nebo výkonných orgánů smluvních stran možnosti nabízené zejména článkem 22 uvedeného Ujednání najít, i když dočasně, řešení, na kterém se dohodnou (výše uvedený rozsudek Portugalsko v. Rada, bod 40).

49 Ve věci v původním řízení vyplývá ze spisu následující:

— poté, co Společenství před DSB projevilo svůj záměr dosáhnout souladu s jeho rozhodnutím ze dne 25. září 1997, změnilo ke dni uplynutí lhůty, která mu byla za tímto účelem poskytnuta, režim Společenství dovozu banánů;

— z důvodu napadení ze strany Ekvádorské republiky slučitelnosti nového režimu obchodu se třetími zeměmi, vyplývajícího z nařízení č. 1637/98, s pravidly

WTO, se na základě čl. 21 odst. 5 Ujednání otázkou zabývala skupina odborníků *ad hoc* a konstatovala ve zprávě přijaté DSB dne 6. května 1999, že tento režim nadále porušuje čl. I odst. 1 a článek XIII GATT 1994;

- konkrétně, Spojeným státům americkým bylo v roce 1999 povoleno na základě čl. 22 odst. 2 Ujednání a v důsledku rozhodčího řízení suspendovat ve vztahu ke Společenství poskytování koncesí až do určité úrovně;

- režim Společenství byl předmětem nových změn zavedených nařízením č. 216/2001 použitelným ode dne 1. dubna 2001 na základě svého článku 2 druhého pododstavce;

- přizpůsobení právní úpravy Společenství pravidlům WTO bylo sledováno sjednáním dohod uzavřených se Spojenými státy americkými dne 11. dubna 2001 a s Ekvádorskou republikou dne 30. dubna 2001.

⁵⁰ Takovéto východisko, kterým Společenství sledovalo uvést do souladu své závazky z titulu dohod WTO se závazky vůči zemím AKT, jakož i s požadavky spojenými s prováděním společné zemědělské politiky, by mohlo být ohroženo uznáním možnosti soudu Společenství kontrolovat legalitu dotčených opatření Společenství ve vztahu k pravidlům WTO ke dni uplynutí lhůty, k němuž došlo v průběhu ledna roku 1999, poskytnuté ze strany DSB pro zajištění výkonu rozhodnutí ze dne 25. září 1997.

51 Uplynutí lhůty totiž neznamená, že Společenství vyčerpalo možnosti stanovené Ujednáním pro nalezení řešení sporu s ostatními stranami. Za těchto podmínek by uložení kontroly legality dotyčných opatření Společenství ve vztahu k pravidlům WTO soudu Společenství pouze na základě uplynutí této lhůty mohlo mít za následek oslabení pozice Společenství při hledání vzájemně uspokojivého řešení sporu v souladu s těmito pravidly.

52 Z výše uvedených úvah vyplývá, že není možno nahlížet na nařízení č. 1637/98 a nařízení přijatých k jeho provedení, dotčených ve věci v původním řízení jako na opatření určená k zajištění provedení zvláštní povinnosti převzaté v rámci WTO do právního řádu Společenství. Tyto akty rovněž neodkazují výslovně na konkrétní ustanovení dohod WTO.

53 Zadruhé, jak Soudní dvůr rozhodl v bodech 43 až 46 svého výše uvedeného rozsudku Portugalsko v. Rada, připuštění, že úloha zajistit soulad práva Společenství s pravidly WTO přísluší přímo soudu Společenství, by znamenalo zbavení zákonodárných nebo výkonných orgánů Společenství manévrovacího prostoru, jenž mají podobné orgány obchodních partnerů Společenství. Je nesporné, že některé smluvní strany, které jsou nejvýznamnějšími partnery Společenství z obchodního hlediska, vyvodily ve světle předmětu a cíle dohod WTO právě ten závěr, že tyto dohody nespádají mezi normy, vzhledem k nimž jejich soudní orgány kontrolují legalitu jejich pravidel vnitrostátního práva. Takový nedostatek reciprocity, pokud by byl připuštěn, by mohl ohrozit rovnováhu při použití pravidel WTO.

54 Ze všeho výše uvedeného vyplývá, že hospodářský subjekt se nemůže za okolností, jaké jsou ty ve věci v původním řízení, před soudem členského státu dovolávat toho,

že právní úprava Společenství je neslučitelná s některými pravidly WTO, a to i tehdy, pokud DSB prohlásil tuto právní úpravu za neslučitelnou s těmito pravidly.

K druhé otázce

- 55 Svou druhou otázkou se předkládající soud v podstatě táže, zda nařízení č. 404/93, 2362/98, 2806/98, 102/1999 a 608/1999 jsou slučitelná s článkem 4 Rámcové dohody.
- 56 Je třeba konstatovat, že tento článek, na základě něhož si smluvní strany poskytují doložku nejvyšších výhod stanovenou v článku I GATT 1994, nepřidává nic k povinnostem, které pro tyto strany již vyplývají z pravidel WTO.
- 57 Jak Komise právem konstatovala, uvedený článek 4 byl zařazen do Rámcové dohody v období, kdy členské státy Andského paktu nebyly ještě členy WTO a bez toho, aby byly rozsah nebo povaha povinností, které vyplývají z GATT 1994, změněny.
- 58 Za těchto podmínek odůvodnění uvedené v odpovědi na první, třetí a čtvrtou otázku týkající se možnosti dovolávat se pravidel WTO před soudem členského státu platí rovněž pro výklad článku 4 Rámcové dohody.

K nákladům řízení

- 59 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Hospodářský subjekt za okolností, jako jsou ty ve věci v původním řízení, se nemůže před soudem členského státu dovolávat toho, že právní úprava Společenství je neslučitelná s některými pravidly Světové obchodní organizace, a to i tehdy, pokud Orgán pro řešení sporů, stanovený v čl. 2 odst. 1 Ujednání o pravidlech a řízení při řešení sporů, které představuje přílohu 2 Dohody o zřízení této organizace, schválené rozhodnutím Rady 94/800/ES ze dne 22. prosince 1994, o uzavření dohod jménem Evropského společenství s ohledem na oblasti, které jsou v jeho pravomoci, v rámci Uruguayského kola mnohostranných jednání (1986–1994), prohlásil tuto právní úpravu za neslučitelnou s uvedenými pravidly.

Podpisy.